

ΑΝΑΚ ΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Συνέντευξις τῆς «Φόρμιγξος» μεθ' ὄλων τῶν ἐπισκόπων τοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ ζητήματος. — Τι φρονοῦσιν οὗτοι περὶ τῆς μουσικῆς μας. — Ποῖα μέτρα δεόν νὰ ληφθῶσιν ὅπως περισωθῇ τὸ πατριῶν κειμήλιον. — Ὅποιον τὸ καθήκον τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν μουσικὴν μας κλπ. σοβαρόταται γινῶμαι.

Συνεχίζοντες τὰς ἐπὶ τοῦ ἀνακινήθentos ὑπὸ τῆς «Φόρμιγξος» μουσικοῦ ζητήματος γνώμας τῶν Σεβασμιωτάτων Ἐπισκόπων τοῦ Κράτους δημοσιεύομεν σήμερον τὴν ἀπάντησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀκαρνανίας καὶ Ναυπακτίας κ. Παρθενίου Ἀκύλα ἐνὸς τῶν μᾶλλον ἐνθέρμων ὑποστηρικτῶν τῶν πατριῶν καὶ δὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀκαρνανίας καὶ Ναυπακτίας ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἀγαπητὲ κ. Τσώκλῃ.

Ἐπαινοῦντες ἡμᾶς διὰ τὸν ἀγῶνα, ὃν ἀναλαμβάνετε ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἥτις ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις ἐκρίθη ὑπ' ἀνθρώπων κούφων ἀξία καταφρονήσεως καὶ μονοουχὶ ἀπελάσεως τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ναῶν, εἰς οὓς ἐκκλησιάζοντα οἱ οἰόμενοι κάλλιον πάντα εἰδέναι τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν φυλακὴν τῶν ὑπὸ τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας παραδεδομένων ἡμῖν θεσμῶν καὶ δογμάτων, ἀποκρινόμεθα διὰ βραχέων πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, ἃς ἡμῖν ὑποβάλλετε.

α') Οἱ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας ἀπαγορεύουσιν αὐστηρῶς πᾶσαν ἀκοσίαν καὶ ἀταξίαν περὶ τὸ ἄδειν καὶ ψάλλειν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς. Μεγίστην δὲ ἀκοσίαν, ἡμεῖς τοῦλάχιστον θεωροῦμεν τὸ νὰ ἄδωνται οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι εἰς μέλη παντελῶς ἀνάρμοστα πρὸς τὰ ὑψηλά αὐτῶν νοήματα, καὶ πρὸς τὰ μέλη ἐκεῖνα, δι' ὧν ἐνέδυσαν αὐτοὺς οἱ ἱεροὶ ὕμνογράφοι τῆς Ἐκκλησίας. Ὅστις ἀμφιβάλλει εἰσελθέτω εἰς ναὸν καθ' ἣν ὥραν ὁ λεγόμενος χορὸς ἄδει τὸν γερουβικὸν ὕμνον π. χ. ἢ ἄλλα τροπάρια.

β') Οὐ μόνον ἡ Ἐκκλησία ἀλλὰ καὶ ἡ Πολιτεία ἔχει καθήκον νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς σωτηρίας καὶ καλλιέργειας τῆς γνησίας ἡμῶν Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς. Τοῦτο ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς τοὺς λόγους τοῦ θείου Πλάτωνος, κελεύοντος, ὅπως οἱ ἐπιμελεῖται

τῆς πόλεως «παρὰ πάντα αὐτὸ φυλάττωσι, ἵνα μὴ νεωτερίζῃεν περὶ τὴν μουσικὴν παρὰ τὴν τάξιν. Εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον ὡς ἐν ὄλῳ κινεῖται οὐδ' αὖτις οὐδαμοῦ γὰρ κινεῖται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων. Ἡ παρονομία αὕτη ραδίως λανθάνει παραδυομένη, ὡς ἐν παιδιᾷ γε μέρει καὶ ὡς κακὸν οὐδὲν ἐργαζομένη, οὐδὲ γὰρ ἐργάζεται ἄλλο γε ἢ κατὰ μικρὸν εἰσοικησαμένη ἡρέμα ὑπαρρεῖ πρὸς τὰ ἡθη τε καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα· ἐκ δὲ τούτων εἰς τὰ πρὸς ἀλλήλους ζυμβολαία μείζων ἐκβαίνει, ἐκ δὲ δὴ τῶν ζυμβολαίων ἔρχεται ἐπὶ τοὺς νόμους καὶ πολιτείας «σὺν πολλῇ ἀσελείᾳ, ἕως ἂν τελευτῶσα πάντα ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀνατρέψῃ.» Οἱ φόβοι οὗτοι τοῦ Πλάτωνος περὶ ἀνατροπῆς τῶν πάντων ἐν τῇ πολιτείᾳ εἶναι πολὺ εὐλογώτεροι καὶ μείζονες περὶ ἀνατροπῆς τῶν καθεστώτων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μάλιστα ἐν καιροῖς χαλεποῖς οἷοί εἰσιν οἱ καθ' ἡμᾶς, ὅτε ἡ πίστις ἐξησθένησε καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη κινδυνεύει νὰ καταφυγῇ τέλειον.

Ὅπως δὲ προληφθῇ ὁ κίνδυνος οὗτος, ἀνάγκη, χορηγούσης τῆς πολιτείας ἢ μάλιστα τῶν ἑκατομμυριούχων αὐτῆς πολιτῶν, νὰ ἐγκύψωσιν οἱ πρὸς τοῦτο ἐπιτηδειώτατοι τῶν ἡμετέρων λογίων εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἔρευναν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς διὰ τῆς ἀναδιφύσεως καὶ μεθερμηνείας τῶν χειρογράφων ἐκκλησιαστικῶν μελῶν τῶν διασωθέντων ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀκμῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μελέτη τούτων θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀποκάθαρσιν τῆς ἐν χρῆσει νῦν Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ ἐπάνοδον αὐτῆς εἰς τὸ ἀρχαῖον εἶδος, τὸ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Χρυσιστόμων καὶ Φωτίων, ὅπερ ἀναμφιβόλως θὰ ἦναι σεμνότερον καὶ κατὰ πάντα τελειότερον.

Ἐπειδὴν δὲ τοῦτο γένηται ἢ ἄμα τούτῳ δεόν νὰ ἰδρυθῇ σχολεῖον μουσικῆς, ἐν ᾧ νὰ διδάσκωνται οἱ καλλιφωνότεστοι τῶν νέων, μάλιστα τῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ Διδασκαλείοις φοιτῶντων τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ὅπως ὑστερον χρησιμεύσωσιν ὡς ψάλλται ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τοῦ Κράτους. Οἱ διδάσκαλοι τοῦ σχολείου τούτου ὀφείλουσι νὰ διδάσκωσι τὴν μουσικὴν κατὰ τὸ ὕψος τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κ-πόλεως ἐπικρατοῦν.

γ') Ἐως ἂν πάντα ταῦτα γνωσθῶσι καὶ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν, ἀναγκαῖόν ἐστίν, ἵνα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπαγορεύσῃ δι' ἐγκυκλίου τὴν ὑπὸ ἀπειρῶν τῆς μουσικῆς καὶ τῶν νόμων τῆς τετραφωνίας, μάλιστα νεανίσκων καὶ ἀπαιδευτῶν, εἰ μὴ παντελῶς ἐνίων ἀμούσων ἐπιτρόπων τῶν ἱερῶν ναῶν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν πάσης ἄλλοτρίου μουσικῆς· διότι εἶναι φόβος

μέγας μήπως τὸ ἀπὸ τῆς πρωτευούσης ἀρξάμενον κακὸν διαδοθῇ πανταχόσε καὶ ἐπὶ προσάσει βελτιώσεως τοῦ καθεστώτος ἀνατρέψῃ αὐτὸ ἄρδην καὶ ματαιώσῃ οὕτω ἐν τῷ μέλλοντι πᾶσαν ἐπιχείρησιν πρὸς διορθώσιν, καθ' ὃν ἔνω εἴπομεν τρόπον.

Θεωροῦντες τὰ ὀλίγα ταῦτα ἱκανῆς τοῖς σοφοῖς ἀφορμὴν καὶ εὐλογοῦντες τὸ ὑμέτερον ἔργον διατελοῦμεν.

Τῆς ὑμετέρας ἐλλογιμότητος εὐχέτης πρὸς Θεὸν ἐνθερμῶς.

Ὁ Ἀκαρνανίας καὶ Ναυπακτίας ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 1ῃ Ἀπριλίου 1902

Εἰς τὸ προδεχῆς αἱ γινῶμαι ἄλλων Ἐπισκόπων.

Ο ΡΥΘΜΟΣ

Εἰς τὴν ἑλληνικὴν μουσικὴν καὶ αἱ ἱστορικαὶ περιόδοι αὐτοῦ

Ἰδίως ὁ β' ἐπίκριτος ἢ Καρικὸς καὶ ὁ δακτυλικὸς· πῶς δεόν νὰ διατυπωθῶσι καὶ εἰσαχθῶσιν εἰς τὰ δημοτικὰ ἔθματα.

Ἡ δύναμις καὶ σημασία τοῦ ρυθμοῦ παρὰ τε τοῖς παλαιοῖς καὶ νεωτέροις. — Πῶς τὸν ἀπεκάλεσαν. — Ὁ ρυθμὸς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἔθμασι. — Ἀτελειστάτη ἢ γινώσις του. — Ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἔθμασι πλήρης καὶ ἀκριβής. — Εἶδη αὐτοῦ. — Ἡ παρασῆμαισι αὐτῶν καὶ οἱ νέοι Ἀριστοτέλει. — Διατὶ ἐφύλαχθη ὁ ρυθμὸς ἐν τοῖς ὁρχηστικοῖς δημοτικοῖς ἔθμασι. — Ρυθμὸς καὶ ρυθμιζόμενον. — Τι ἐστὶ ρυθμὸς. — Ὁ μακαρότης Α. Καντακουζηνὸς δίδων τὸν ὀρισμὸν τῆς μουσικῆς.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου φύλλου ὑπ' ἀριθ. 13.)

Μουσικὴ, Ποιητικὴ καὶ Ὀρχηστικὴ εἰσι τρεῖς τέχναι μουσικαί, ἀνήκουσαι εἰς τὸν αὐτὸν κλάδον καὶ τὸ αὐτὸ γένος. Ἐπομένως εἰσὶν ἀναπόσπαστοι καὶ στενύτατα συνδεδεμένοι. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσιν εἰσὶ διακεκριμένοι ἡ Μουσικὴ καὶ Ποιητικὴ οὐχ οὕτως ὅμως καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν, οἵτινες ἐθεώρουν αὐτὰς στενῶς συναφεῖς, παρ' οἷς μάλιστα ὁ ποιητὴς ἦτο ὁ αὐτὸς ἄμα τε καὶ μελοποιός. Καὶ τῶν τριῶν δὲ τούτων μουσικῶν τεχνῶν ἡγεμονικὸς σύντροφος ἀπαραίτητός ἐστὶν ὁ ρυθμὸς. Οἱ Ἕλληνες μάλιστα τηλικαύτην δύναμιν καὶ σημασίαν ἀπέδιδον εἰς τὸν ρυθμὸν, ὥστε ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς στοιχεῖον ἄρρεν, τὸ δὲ μέλος ὡς θῆλυ, ἦτοι κατώτερον, «Τινὲς δὲ τῶν παλαιῶν τὸν μὲν ρυθμὸν ἄρρεν ἀπεκάλεον, τὸ δὲ μέλος θῆλυ· τὸ μὲν γὰρ μέλος ἀνευρέγητόν τε ἐστὶ καὶ ἀσχημάτιστον, ὕλης ἐπέχον λόγον διὰ τὴν τρὸς τοῦναντίον ἐπιτηδειότητα· ὁ δὲ ρυθμὸς πλάττει τε αὐτὸ καὶ κινεῖ τεταχμένως.» Ἡ διαφορὰ ἐκείνων πρὸς ἡμᾶς εἶνε, ὅτι παρ' ἡμῖν δὲν τηρεῖται πλέον ἢ παρὰ τοῖς πα-

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΑΡΤΙΝΟΥ
Επισκόπου Γόρτυνος

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΑΥΤΗΣ

(Συνέχεια ιδὲ 12ον φύλλον)

Ἴδου διατί εἶπομεν ἐξ ἀρχῆς ὅτι οἱ ὁκτώ ἤχοι δὲν ἐπενοήθησαν ὑπὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ. Διότι ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνὸς ἐγεννήθη τῷ 716 καὶ ἤμασε τῷ 756· οἱ δὲ ἤχοι εἶχον εἰσαχθῆ ἔν τῃ Ἐκκλησίᾳ πρὸ τριῶν αἰώνων. Πρὶν δ' ἀναγράψωμεν περὶ τῆς κατὰ τὸν Δαμασκηνὸν ἱερᾶς ὑμνωδίας οὐκ ἀπὸ σκοποῦ κρίνομεν ἵνα εἴπωμεν περὶ τῆς βαθμιαίας μορφώσεως τῆς ἱερᾶς ὑμνολογίας, ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, μέχρι τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ. Ἀνωτέρω μὲν διελάβομεν ὅτι ὁ Ἀπ. Παῦλος ἀναφέρει ὕμνους καὶ ᾠδὰς πνευματικὰς. Καὶ ὕμνοι μὲν δύνανται νὰ ἑνομασθῶσιν οἱ ψαλμοί, ἰδίως ὅμως αἱ ἑννέα ᾠδαί, αἱ εἰς τὸ τέλος τοῦ Ψαλτηρίου ὑπάρχουσαι, αἵτινες ἀπετέλεσαν ἔπειτα τὸν κανόνα. ᾠδαὶ δὲ εἶνε αἱ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν συντεθέντες κατὰ καιροὺς ὕμνοι, οἱ μετέπειτα τροπάρια, στιχηρὰ ἢ προσόμοια κλπ. κληθέντες· τὰ τροπάρια δὲ ταῦτα προσηρτήθησαν εἰς ἐκάστην τῶν ᾠδῶν καὶ συμπάλλονται μέχρι σήμερον ἐν τοῖς μοναστηρίοις, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ «Κύριε ἐκέκοξα» καὶ ἀλλαχοῦ. ᾠδαὶ πνευματικαί, αἵτινες ἐψάλλοντο ἐν καιρῷ τῆς λειτουργίας εἶνε καὶ πολλὰ χωρὶα τῆς ἀγίας Γραφῆς, ὡς τὰ τῆς ἀποκαλύψεως 5, 9—13. Τὰ ζῶα καὶ 24 πρεσβύτεροι ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἀξίον ἔστι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον κλπ. Τὸ ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσ. Ἐγείραι ὁ καθεύδων κλπ. Τὸ ἐν τῇ Α' πρὸς Τιμόθ. Γ'. 16. Β' πρὸς Τιμόθ. 2, 11, 13. Ἀρχαιότατος ὕμνος εἶνε ἡ μεγάλη δοξολογία, ἣτις κατῆλθεν ἐξ οὐρανοῦ. Λουκᾶς 2, 8. ᾠδαὺτως τὸ «Ὡς ἰλαρόν», τὸ εἰς ἅγιος εἰς κύριος», τὸ «Γευσασθε καὶ ἴδετε», ὅπερ εὕρηται ἐν ταῖς ἀρχαίαις λειτουργίαις καὶ ἐν τῷ Κυρίλλῳ Ἱεροσολύμων. Ὁ Ἱερθεὸς πρῶτος ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν, λέγει ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Διονύσιος ὁ Ἀρειοπαγίτης, ὑμνολόγει ἐνθεαστικωτάτας μελωδίας, καὶ θεὸς ὑμνολόγος ἦν. Ὁ Ἰουστίνος, ὁ Ἰγνάτιος, Κλήδης ὁ Στωματεύς, Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς συνέταζαν καὶ ἐψάλλον ὕμνους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ ἀρχαιότατος Χερουβικός ὕμνος «Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ», ὅπερ ἐψάλλετο ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ ἀδελφοθέου. Ὁ Χερουβικός ὕμνος «οἱ τὰ Χερουβίμ» ὅστις εἶναι ἐπιτομὴ τοῦ πρώτου, ἤρξατο ψάλλεσθαι ἐν τῇ ἀγ. Σοφίᾳ τὸ 573 ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ νεωτέρου. Ὁ Τρισάγιος ὕμνος, τὸ «ἐπὶ σοὶ χαίρει», ὅπερ φαίνεται ὅτι ἐποιήθη κατὰ τῶν Ἀντιδιομαριανιτῶν τῷ 403 μ. Χ. Οἱ ὕμνοι τοῦ ἀγίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὕμνοι ἐποιήθησαν καὶ ἐψάλλοντο πρὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ. Πρὸς δὲ τούτοις ἐψάλλοντο καὶ ὕμνοι πεποιημένοι ἐν Ἰαμβικαῖς στίχοις, οἵτινες κατὰ τὴν 4 καὶ 5 ἑκατονταετηρίδα ἐψάλλοντο κατὰ τὴν ἀρχαίαν προσῳδίαν. Ἀπὸ δὲ τῆς 6 καὶ ἐντεῦθεν ἐπεκράτησεν ὁ νέος ρυθμὸς ὁ στηριζόμενος ἐπὶ τῶν τόνων. Πλήν ἄθλητον, ὁποῖα σχέσις τοῦ ρυθμοῦ τούτου πρὸς τὴν ἀρχαίαν μετρικὴν. Ὁ Φαβρίκιος διέσωσεν ἡμῖν τὰ ὀνόματα τῶν πρὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ

ἐπισημοτέρων ὑμνογράφων, οἵτινες εἰσὶν Ἐφραίμ ὁ Σύρος ποιήσας τὸ «τὴν τιμιωτέραν», Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως, Κύρος Σμύρνης, Ἀνατόλιος, Ρωμανὸς μελωδός, Τιμόθεος Κων(πό)λεως, Ἰουστινιανός, Συμεὼν ὁ Θαυμαστορείτης, Ἀπολλινάριος, ὅστις ἐποίησε τὸν Ἀκάθιστον Ὕμνον, Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων, Ἀνδρέας Κρήτης, Γερμανὸς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ οὗτοι μὲν πρὸ τοῦ Δαμασκηνοῦ. (Ἐπεται συνέχεια).

Εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον τῆς «Φόρμιγγος» θέλομεν δημοσιεῦσαι σοβαρὰς ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ ζητήματος σκέψεις τοῦ ἐξ Ἀττικῆς διαπρεποῦς βουλευτοῦ κ. Ν. Λεβίδου, ἃς εὐνοθετήθη οὗτος νὰ ἀνακοινώσῃ ἡμῖν ἐν συνεντεύξει.

Αἱ σκέψεις αὗται ὡς προερχόμεναι ἐξ ἀνδρὸς διακεκομμένην θέσιν κατέχοντος ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ, δυναμένου δὲ λόγῳ τῆς ιδιότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπὲρ τῶν πατριῶν πολλαχῶς ἐκδηλωθείσης ἀφοσιώσεως τούτου ν' ἀνακινήσῃ τὸ ζήτημα τῆς μουσικῆς μας καὶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων, ὡς τοῦτο ἐξεδήλωσεν ἡμῖν ὁ κ. Λεβίδης, πρέπει ὄχι μόνον ν' ἀναγνωσθῶσιν ἐπισημασμένως ἀλλὰ καὶ διαπρυθίως νὰ κηρυχθῶσιν ὑπὸ τούτων καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Φίλος τις ἡμῶν μεταβάς εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Παθῶν παρεκλήθη νὰ ἐκθέσῃ χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Φόρμιγγος» περιληπτικῶς τὰς ἐκ τῆς ἐκεί ψαλλομένης Βυζαντινῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἐντυπώσεις του.

— Οὗτος προθύμως ἐτελέσας τὴν παρὶκλήσιν μας ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ἐν συνόψει τὰ ἐξῆς.

— Ἦκουσα ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, οὓς διευθύνει ὁ ἐλλογιμώτατος διδάσκαλος καὶ συγγραφεὺς κ. Ἀγαθάγγελος Κυριαζίδης καθ' ὅλας τὰς κατασκευτικὰς τελετὰς τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα, ἤκουσα καὶ τὰ εἰς διαφόρους γλώσσας Εὐαγγέλια τῆς Ἀγάπης, ἐν οἷς καὶ τὸ εἰς δακτυλικὸν ἢ Ἡρωϊκὸν ἐξάμετρον καὶ εἰς ὁμηρικὴν γλῶσσαν ἀπαγγελλόμενον, καὶ ἐγενόμην κυριολεκτικῶς αἰθέριος, οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ περὶ τοῦ 150 Προσκλητῆται Ἕλληνές τε καὶ Ἕλληνίδες Ὁρθόδοξοι μετρησιώθημεν αὐτόχρομα εἰς ἄλλους κόσμους νομίσαντες ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς τὸν οὐράνιον Παράδεισον καὶ ὅτι ἀκούομεν οὐχὶ ἀνθρωπίνην, ἀλλ' ἀγγελικὴν τινα μελωδίαν!

— Ἐχρῆσάμεν βεβαίως δάκρυα συμπάθειας, χαρᾶς, εὐγνωμοσύνης καὶ μυστηριώδους τινὸς λατρείας ἀσάτου καὶ ἀσρήτου ὁρῶντες καὶ προσκυνοῦντες τὰ Ἅγια Προσκυνητάτα τῶν Ἁγίων ἐκεῖνων Τόπων, ἐφ' ὧν ἐξετυλίχθη τὸ δράμα τῶν δραμάτων, ἡ ἐνανθρώπις τοῦ Λόγου, ἡ ἦττα τοῦ διαβόλου καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ Λυτρωτοῦ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ σταυρώσεως Αὐτοῦ!!!

— Ἐν τούτοις τοὺς μεγαλειότερους καὶ τοὺς μυχαίτερους κρουνοὺς τῶν δακρύων ἐκεῖνων προσεκάλει καὶ ἡ θεσπέσια καὶ θεόδοτος ἐκεῖνη Βυζαντινὴ ἢ μάλλον Ἑλληνικὴ Μουσικὴ ἐφαρμοζομένη καὶ ἐν τῷ δακτυλικῷ ἐξάμετρο τοῦ Ὀμηρικοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐν τοῖς ὕμνοις τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τινος ὕφους σοβαροῦ, σεμνοπρεποῦς, κατασκευτικῆς καὶ ἡδονικωτάτου (πνευματικῆς καὶ ἀπεριγραπτῆς).

— Διὰ τοῦτο ἀνεπιφυλάκτως καὶ βροντοφώνως

διακηρύττομεν ὅτι, ἂν ὁ Ὁρφεὺς (μυθολογικῶς) ἤδυνάτο διὰ τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ν' ἀναβιβάσῃ ψυχὰς ἐκ τοῦ Ἄδου εἰς τὴν Γῆν, ἡ Ἑλληνικὴ Μουσικὴ ἢ προαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ θεοπνεύστου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἢ συστηματοποιηθεῖσα ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων σοφῶν μουσικοδιδασκάλων τοῦ Ἑλληνοχριστιανισμοῦ, δύναται καλῶς καὶ ἀπταιστως ἐκτελουμένη ν' ἀναβιβάσῃ τὰς ψυχὰς τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ ἐπουράνια καὶ διὰ τὸν προκαλούμενον δακρύων νὰ ἐξαγγίξῃ αὐτὰς καὶ ἐν λιθίνῃ καταστάσει ἐὰν εὐρισκῶνται.

— Δαμπρότατα διεξήχθη τὴν προπαραελθούσαν ἑβδομάδα ἡ ἑορτὴ τῆς Ζωδόχου Πηγῆς ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐνοριακῷ ναῷ τῆς συνοικίας Νεαπόλεως.

— Ὁ ἑσπερινὸς ἰδίᾳ τῆς ἑορτῆς ταύτης ἐψάλη μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ἐπιτυχίας ὑπὸ τοῦ καλλιφώνου πρωτοψάλτου τοῦ ἀνωτέρω ναοῦ κ. Σπυρίδ. Βάθη τῇ συμπράξει τῶν γνωστῶν μουσικῶν κκ. Ἰωάν. Σακελλ. ἀριάρχου καὶ Ν. Κανακάκη.

— Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον καὶ ὁ β' ψάλτης τοῦ αὐτοῦ ναοῦ κ. Θεοφάνης Γούναρης ἱεροδιάκονος.

— Τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἐώρτασε τὴν ἐπέτειον μνήμην τοῦ ὁ ἐνταῦθα ἐνοριακῶς ναοῦ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου (Καρόιτη).

— Οἱ παραστάντες κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἀπῆλθον τοῦ ναοῦ μὲ ἐντυπώσεις ἥμισυ δυστυχῶς κολακευτικὰς διὰ τὸν διευθύνοντα τὸν δεξιὸν χορὸν.

— Ἀρκεῖ μόνον νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ καὶ τοῖς ἀμωσοτέροις ἐστὶ γνωστὰ «Ἀνοικιστάρια» ὑπέστησαν φρικτὸν κυριολεκτικῶς κουρέλιασμα ὑπὸ τοῦ δεξιῦ χοροῦ τοῦ ἀνωτέρω ναοῦ.

— Το τί γίνεται εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ναὸν ὅσον ἀφορᾷ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀκολουθίας ὑπὸ μουσικῆν ἐποψίαν καὶ τυπικὴν διάταξιν εἶναι ἀπερίγραπτον.

— Διὰ νὰ λάβῃ τις μικρὰν ἰδέαν τῶν συμβαινόντων ἀρκεῖ νὰ ἐκκλησιασθῇ εἰς τὸν ἀνωτέρω ναὸν ἐφ' ἅπασι μόνον.

— Δυπρότατον ὄντως τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν ναῷ κεντρικωτάτῳ τῆς πρωτεύουσῃς.

— Καὶ ὅμως θὰ παραμείνῃ δυστυχῶς ἐπὶ πολλὴ ἴσως τὸ τοιοῦτο, ἐφ' ὅσον οἱ ἐπιτροπεύοντες τοῦ ναοῦ τούτου τυφλώττωσι πρὸ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς Ἐκκλησίας.

— Ἐν τῷ γεύματι τῷ δευτέρῳ τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ὑπὸ τοῦ «Μουσικοῦ Πειραϊκοῦ Συνδέσμου» ὁμιλήσαν πολλοὶ ἐκ τῶν κεκλημένων περὶ Μουσικῆς.

— Ἐκεῖνο ὅμως δι' ὅπερ πάντες οἱ συνδιατηρόμενοι κατεπλήγησαν ἤτο ἡ πρόποσις τοῦ ἐξ Ἀττικῆς βουλευτοῦ κ. Ν. Λεβίδου, δι' ἣς οὗτος εὐφραδῶς ὑπερεμάχησε τῆς πατρίου ἡμῶν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκφράσας τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ὅπως ἰδῇ ταύτην ἐδραιωμένην καὶ ἀνερχομένην εἰς τὴν ἐμπρόπουσαν αὐτῇ περιουσίαν.

— Ἡ «Φόρμιγγ» σὺν αὐτῇ δὲ καὶ σύμπασι ὁ μουσικὸς κόσμος διαπέμπει τῷ κ. Λεβίδῃ τὰ ἐκ βάθους καρδίας συγχαρητήριά της, δι' ἃ ἀγαθὰ αἰσθητήματα ἐπέδειξεν οὗτος ὑπὲρ τῆς μουσικῆς μας καὶ εὐχεταὶ ὅπως ἀκούσῃ τούτων ὑπεραρχοῦντα τῆς μουσικῆς μας καὶ ἐν ἐπισημοτέρῳ τόπῳ.

— Πολλὴ ἠδίκησε τὴν ἀξιοπρεπέαν τῆς ἡ ἐν Τριπόλει συνάδελφος «Γορτυνία» φιλοξενήσασα εἰς τὰς στήλας τῆς εἰρωνικῆς δημοσίευσμα κατὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μαντινείας κ. Βίμπου ἀπαγορευσάντων λίαν ἀξιοπαίτως εἰς ὁμάδα νέων νὰ ψάλῃ ἐν τετραφωνίᾳ τὰ ἐγκώμια τοῦ ἐπιταφίου εἰς τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ἁγ. Δημητρίου.

— Τοιαῦτα δημοσιεύματα δὲν μειοῦσι τὴν ἀξιοπρέπειαν πλέον τῶν προσώπων ἀλλ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἔθνησμοῦ μας, δι' ὅπερ ὅλοι, πολλὸ δὲ περισσύτερον οἱ δημοσιογραφοῦντες κοπτόμεθα καὶ φωνάζομεν φαινομενικῶς τούλαχιστον.

— Ὁ ἀρτίστυατος σύλλογος πρὸς καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἁσμάτων ἢ «Ἐθνικὴ Μούσα» ὅλοεν προοδεύει.

— Ἐλήφθη ἀπόφασις ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου τούτου νὰ ἐνοικιασθῇ κατάλληλος οἰκία, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ᾠδεῖον Ἐθνικὸν πλέον καθαρῶς.

— Ἐνεκεν ἀτυχήματος ἐπισυμβάντος τῷ στοιχειοθῆτι τοῦ τελευταίου μουσικοῦ τεύχους τῆς «Φόρμιγγος» ἐδημοσιεῦθη τούτο χωρὶς νὰ γίνωσιν ὅλοι αἱ δεῦσαι ἐπ' αὐτοῦ διορθώσεις. Ὅθεν ἐξαιρούμενοι διὰ τοῦτο συγγνώμη παρὰ τῶν κκ. Συνδρομητῶν μας ἐπιουλασόμεθα νὰ δημοσιεῦσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον τεύχος τὰ παρεσφράσαστα τυπογραφικὰ ἐκεῖνου ἁμαρτήματα.